

# Finansowo- gospodarcze oczekiwania Polaków na 2024 r.

Informacja Sygnalna z badań  
Instytutu Finansów nr 1/2024



ul. Świętokrzyska 12  
00-916 Warszawa

[www.infin.gov.pl](http://www.infin.gov.pl)

© Copyright Instytut Finansów, 2024

Opracowanie:  
Wydawnictwo Instytutu Finansów

Autorzy:  
dr Katarzyna Agnieszka Obłąkowska,  
dr Jakub Bartak

Zespół Analiz Behawioralnych  
i Badań Społecznych

# Wprowadzenie

Optyzmizm i pesymizm to dwie skrajnie odmienne orientacje zarówno człowieka, jak i społeczeństwa. Od strony indywidualnej są cechą charakteru, ale bywają także istotą danej kultury, nurtów refleksji i postawy moralnej. W obszarze ekonomii już prawie wiek temu wskazano, że fale optymizmu lub pesymizmu mogą wpływać na bieżącą sytuację makroekonomiczną (A. Pigou, J.M. Keynes). Najnowsze badania zaś próbują sformalizować i skwantyfikować wpływ wahań nastrojów podmiotów gospodarczych dotyczących obecnego i przyszłego postrzegania sytuacji ekonomicznej na cykliczne wahania aktywności gospodarczej w ramach cykli koniunkturalnych<sup>2</sup>.

Analizuje się także wpływ nastrojów konsumenckich na sytuację gospodarki. Zauważa się, że współczesne problemy gospodarcze często mają początek w załamaniu się popytu, złych nastrojach konsumenckich i pogarszającej się koniunkturze konsumenckiej<sup>3</sup>. W sytuacji, w której wśród konsumentów rośnie obawa o ich sytuację ekonomiczną, a zarazem o sytuację gospodarczą w kraju, wydatki konsumpcyjne stają się coraz bardziej wrażliwe na oznaki kryzysu i w efekcie następuje spadek wydatków konsumpcyjnych, których niski poziom może utrzymywać się tak długo, jak konsumenci będą w pesymistycznych nastrojach<sup>4</sup>. Pogarszający się stan gospodarki prowadzi do pogorszenia nastrojów konsumenckich, zmian w poziomie i strukturze konsumpcji, zmian zwyczajów nabywczych oraz wzrostu skali zachowań adaptacyjnych. Rozwój gospodarczy zaś wpływa pozytywnie na poziom i strukturę konsumpcji<sup>5</sup>.

Badanie przeprowadzone przez Instytut Finansów we współpracy z agencją badawczą PBS Sp o.o. w dniach 27.11-01.12.2023 r. na reprezentatywnej próbie społeczeństwa polskiego w wieku 18+ przyniosło wiedzę na ten temat nastrojów

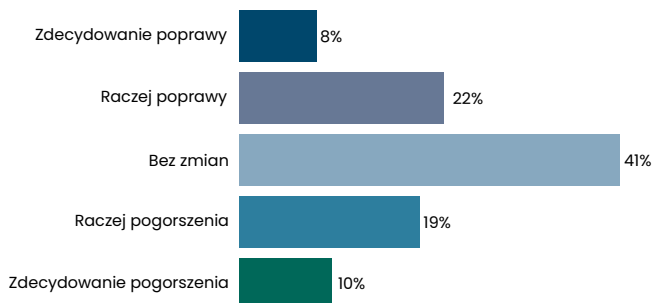
- 1 Pilch T. (2016). Optyzmizm i pesymizm – dwie orientacje życia indywidualnego i dwie strategie budowania świata społecznego, „Pedagogika społeczna”, nr 4 (62), s. 10-14
- 2 Brzoza-Brzezina M. (2017). Wpływ wahań nastrojów podmiotów gospodarczych na cykl koniunkturalny w małej, otwartej gospodarce – Popularnonaukowe streszczenie projektu nr 017/25/B/HS4/01429, Narodowe Centrum Nauki, <https://projekty.ncn.gov.pl/opisy/372689-pl.pdf> [11.12.2023]
- 3 Śleszyńska-Świdarska (2017). Zachowania polskich konsumentów w warunkach globalnego kryzysu gospodarczego, Uniwersytet w Białymstoku, s. 27
- 4 Tamże, s. 82, 227.
- 5 Tamże, s. 32

społeczeństwa polskiego w zakresie sytuacji finansowej własnych gospodarstw domowych oraz sytuacji gospodarczej w Polsce w 2024 r. Wnoszą one zatem wkład do wiedzy na temat nastrojów Polaków w kontekście sytuacji gospodarczej w 2024 r. Na przełomie listopada i grudnia 2023 r. największa część Polaków, bowiem 43%, spodziewała się pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce w 2024 r., i największa część, bowiem 41% przewidywała, że sytuacja finansowa ich gospodarstw domowych nie zmieni się w przyszłym roku.

# Nastroje społeczne w zakresie sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w 2024 r.

Najczęściej Polacy spodziewają się, że sytuacja finansowa ich gospodarstw domowych w 2024 r. ani się nie polepszy, ani się nie pogorszy, czyli pozostanie bez zmian – 41% wskazań. Jednak 30% osób przewiduje, że sytuacja ta poprawi się, zaś 29% jest przekonana, że pogorszy się ona (Wykres 1). Poprawę przewidują osoby młode, mieszkańcy największych miast oraz osoby z najzamożniejszych gospodarstw domowych. Pogorszenia zaś spodziewają się osoby starsze, z wykształceniem podstawowym i zawodowym oraz te z najbiedniejszych gospodarstw domowych (Wykresy 3-6).

## **Wykres 1. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji finansowej Pana/i gospodarstwa domowego?**

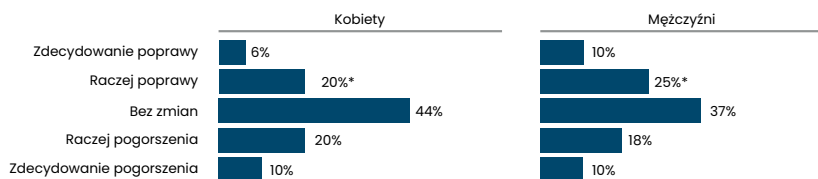


Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Więszymi optymistami w zakresie sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego są mężczyźni, wśród których 35% przewiduje poprawę w 2024 r. w tym zakresie, podczas gdy wśród kobiet odsetek ten wynosi 26% (Wykres 2).

**Wykres 2. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji finansowej Pana/i gospodarstwa domowego?**

Odpowiedzi respondentów w grupach według płci.



\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$

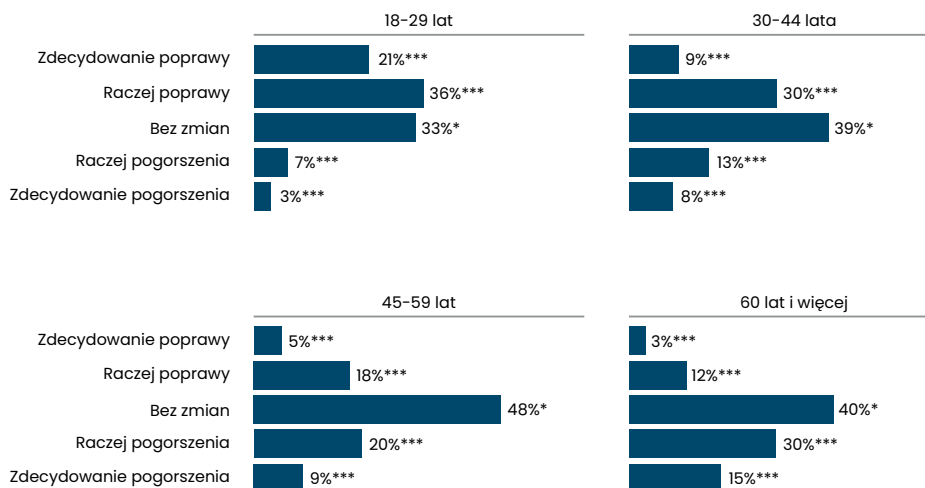
Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Poziom optymizmu w zakresie sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w 2024 r. spada wraz ze wzrostem wieku Polaków (Wykres 3). Najbardziej i zdecydowanie optymistyczni są najmłodsi dorośli, tj. 18-29 lat, wśród których odsetek stojących na stanowisku, że sytuacja finansowa ich gospodarstw domowych poprawi się w 2024 r. wyniósł 57%. Optymistyczni powyżej średniej są także Polacy w wieku 30-44 lata – 39% zakłada poprawę sytuacji finansowej własnych rodzin. W grupie osób dojrzałych, tj. 45-59 lat, już tylko 23% suponuje takie polepszenie, a wśród seniorów (60+) jedynie 15%.

Poziom pesymizmu w zakresie sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w 2024 r. rośnie wraz ze wzrostem wieku Polaków (Wykres 3). Wśród seniorów 45% osób przewiduje, iż sytuacja ich gospodarstw domowych pogorszy się w 2024 r., wśród osób dojrzałych pogorszenia oczekuje 29%, wśród młodych dorosłych (30-44 lata) pesymistami w tym zakresie jest 21% osób, zaś wśród najmłodszych dorosłych tylko 10% antycypuje pogorszenia sytuacji finansowej ich gospodarstw domowych.

### Wykres 3. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji finansowej Pana/i gospodarstwa domowego?

Odpowiedzi respondentów w grupach wiekowych.

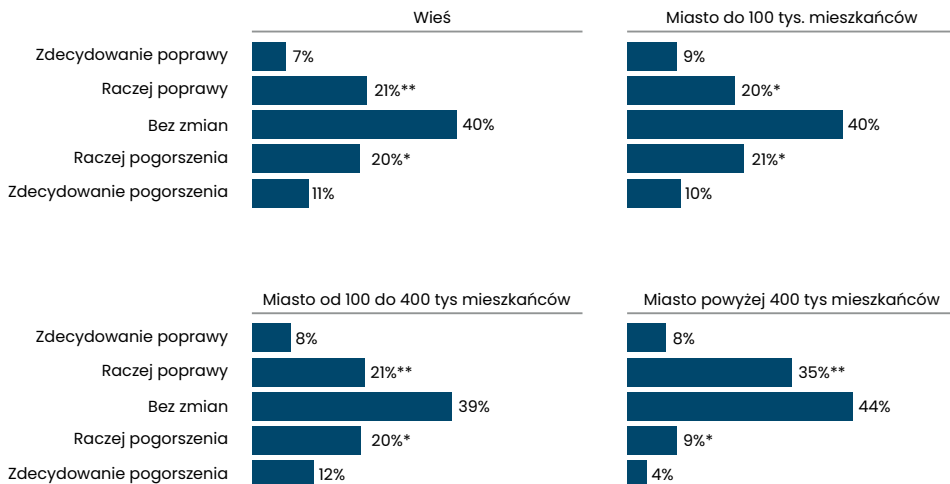


\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Największymi optymistami w stosunku do 2024 r. są mieszkańcy największych polskich miast (powyżej 400 tys. mieszkańców), wśród których 43% oczekuje poprawy sytuacji finansowej ich gospodarstwa domowego w przyszłym roku, a tylko 13% pogorszenia (Wykres 4).

#### Wykres 4. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji finansowej Pana/i gospodarstwa domowego?

Odpowiedzi respondentów w grupach według wielkości miejscowości zamieszkania.



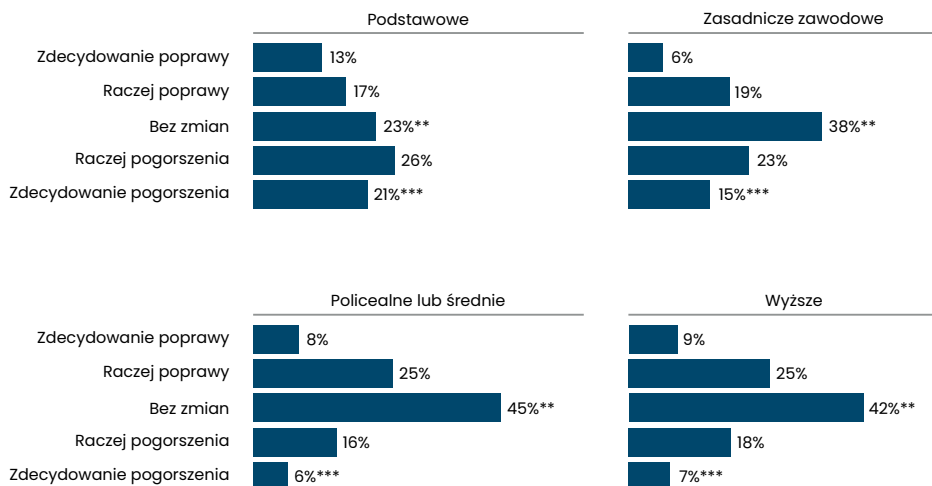
\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Największych zmian negatywnych w finansach swoich rodzin spodziewają się osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym, wśród których odpowiednio 47% i 48% osób spodziewa się pogorszenia sytuacji finansowej swojego gospodarstwa domowego (Wykres 5).



### Wykres 5. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji finansowej Pana/i gospodarstwa domowego?

Odpowiedzi respondentów w grupach według osiągniętego wykształcenia.

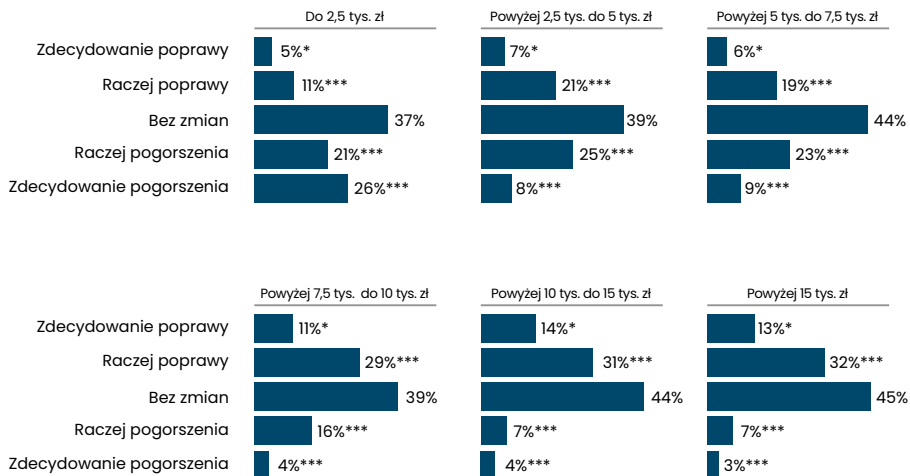


\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Z wielkimi obawami patrzą na 2024 r. przedstawiciele gospodarstw domowych o najniższych dochodach (do 2,5 tys. zł. miesięcznie netto) – 47% z nich przewiduje pogorszenie sytuacji finansowej ich rodzin, 37% uważa, że sytuacja ta się nie zmieni, zaś tylko 16% wierzy w jej poprawę. Bardzo optymistycznie zaś postrzegają nadchodzący rok osoby zarabiające najlepiej w Polsce. Wśród Polaków, których gospodarstwa domowe osiągają zarobki powyżej 15 tys. zł miesięcznie netto, aż 45% spodziewa się poprawy, a 45% uważa, że ich bardzo dobra sytuacja materialna się nie zmieni. W przypadku dochodów między 10 a 15 tys. zł, także 45% spodziewa się poprawy, a 44% uważa, że ich dobra sytuacja materialna się nie zmieni. Zaś wśród obywateli, których gospodarstwa domowe osiągają dochody w wysokości pomiędzy 7 a 10 tys. zł miesięcznie netto, 40% spodziewa się poprawy, a 39% przewiduje, że ich sytuacja materialna się nie zmieni (Wykres 6).

### Wykres 6. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji finansowej Pana/i gospodarstwa domowego?

Odpowiedzi respondentów w grupach według wysokości dochodów netto gospodarstwa domowego.



\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

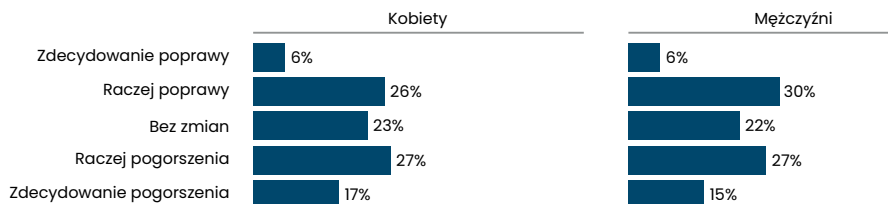
# Nastroje społeczne w zakresie sytuacji gospodarczej w Polsce w 2024 r.

Największa część Polaków, 43%, spodziewa się pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce w 2024 r. Poprawę przewiduje 34% obywateli, a 23% uważa, że sytuacja ta nie zmieni się (Wykres 7). Pogorszenie sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r. najczęściej antycypują seniorzy, mieszkańcy mniejszych miast i wsi, osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym oraz osoby z gospodarstw domowych o sumie dochodów do 7,5 tys. zł netto miesięcznie. Poprawę sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r. najczęściej suponują najmłodszy dorośli, mieszkańcy dużych i największych polskich miast, osoby z wykształceniem wyższym oraz osoby z gospodarstw domowych o sumie dochodów powyżej 15 tys. zł netto miesięcznie (Wykresy 9-12). Płeć nie różnicuje istotnie statystycznie nastrojów w tej kwestii (Wykres 2).

## **Wykres 7. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce?**



**Wykres 8. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce?** Odpowiedzi respondentów w grupach według płci.

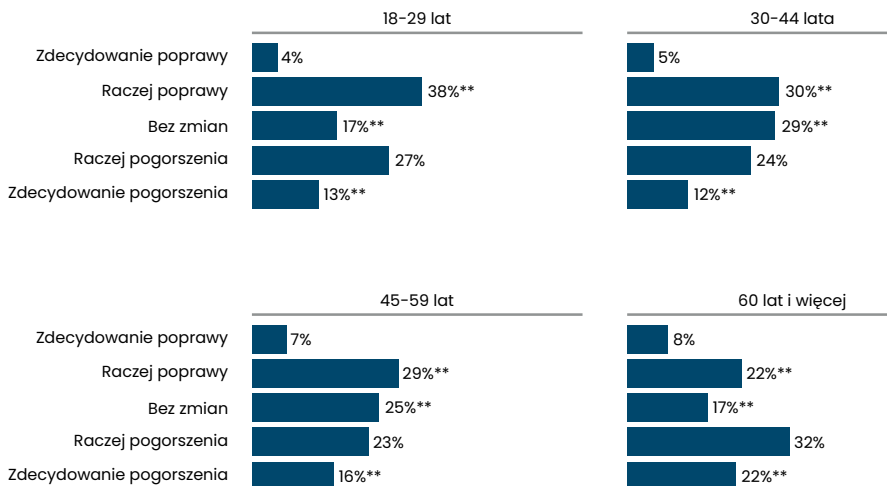


Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Najmłodszy dorośli i seniorzy najsilniej prezentują opinię, iż sytuacja gospodarcza w Polsce w 2024 r. zmieni się – tylko 17% tych grup wskazało, że sytuacja ta pozostanie bez zmian. Osoby w wieku 18-29 lat są największymi optymistami wśród wszystkich grup wiekowych, bowiem aż 42% z nich przewiduje poprawę tej sytuacji. Z drugiej jednak spora ich część, bowiem 40% uważa, że sytuacja ta pogorszy się. Seniorzy (60+) patrzą zaś na przyszły rok z największymi obawami, bowiem 54% z nich uważa, że sytuacja gospodarcza Polski w 2024 r. pogorszy się, a tylko 30% z nich uważa, że ulegnie polepszeniu (Wykres 9).

Osoby dojrzałe (45-59 lat) częściej uważają, że sytuacja gospodarcza Polski w przyszłym roku pogorszy się (49%), rzadziej, że poprawi się (36%), a ¼ z nich przewiduje, że pozostanie ona bez zmian (25%). Wśród młodych dorosłych (30-44 lata) 36% osób jest zdania, że sytuacja ta pogorszy się, 35%, że się poprawi, a 29%, że się nie zmieni (Wykres 9).

**Wykres 9. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce?** Odpowiedzi respondentów w grupach wiekowych.

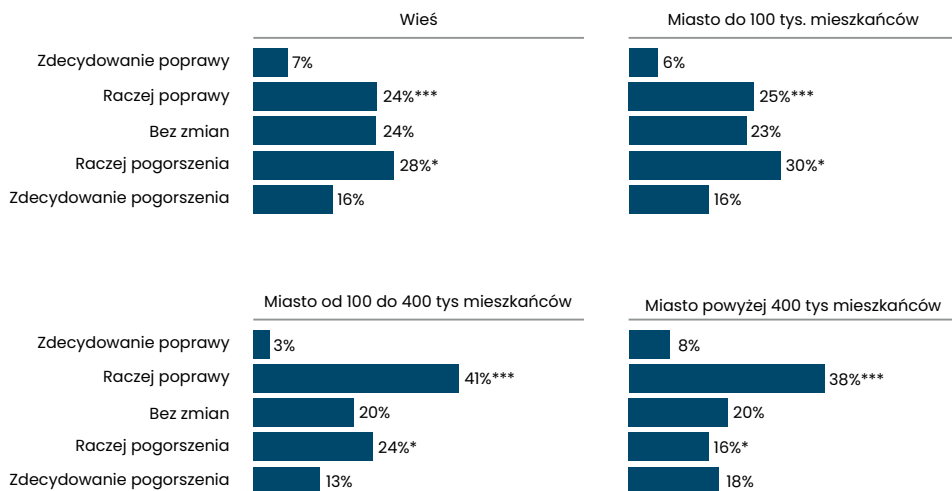


\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Dobrej myśli są mieszkańcy dużych i największych polskich miast. Wśród osób mieszkających w miastach od 100 tys. do 400 tys. mieszkańców aż 44% uważa, że sytuacja gospodarcza Polski w 2024 r. poprawi się. To samo zdanie podziela 42% mieszkańców miast powyżej 400 tys. mieszkańców. 37% mieszkańców dużych miast i 34% największych antycypuje pogorszenie sytuacji gospodarczej Polski w przyszłym roku (Wykres 10).

Mniej optymistyczne przewidywania na przyszły rok mają Polacy mieszkający w mniejszych miastach i na wsi, wśród których odpowiednio 46% i 44% spodziewa się pogorszenia tej sytuacji, a tylko 31% oczekuje lepszej sytuacji gospodarczej (Wykres 10).

**Wykres 10. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce?** Odpowiedzi respondentów w grupach według wielkości miejsca zamieszkania.

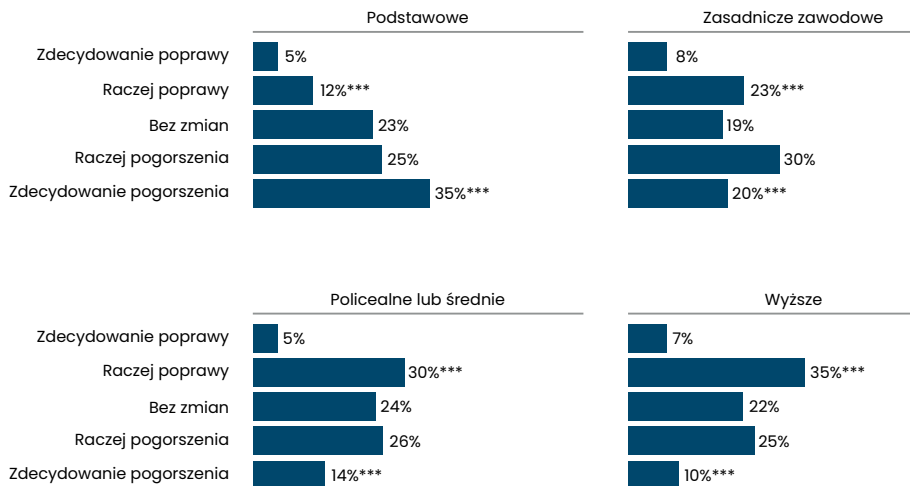


\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

Osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym zdecydowanie częściej przewidują pogorszenie sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r. w porównaniu z osobami z wyższym wykształceniem. Suponowanie pogorszenia tej sytuacji rośnie wraz ze spadkiem wykształcenia (Wykres 11).

Bardzo dużo obaw dotyczących sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r. mają osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Wśród osób z wykształceniem podstawowym aż 60% przewiduje pogorszenie tej sytuacji, tylko 17% rokuje poprawę, a 23% brak zmian. Wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym 50% suponuje pogorszenie tej sytuacji, 31% poprawę, a 19% brak zmian. Wśród osób z wykształceniem średnim lub policealnym 40% antycypuje pogorszenie sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r., 35% poprawę tej sytuacji, a 24% brak zmian. Najmniejszy brak obaw i optymistyczne supozycje w zakresie sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r. reprezentują osoby z wykształceniem wyższym, wśród których 42% przewiduje, że sytuacja ta poprawi się, 35%, że się pogorszy, a 22%, że nie zmieni się (Wykres 11).

**Wykres 11. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce?** Odpowiedzi respondentów w grupach według osiągniętego poziomu wykształcenia.



\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

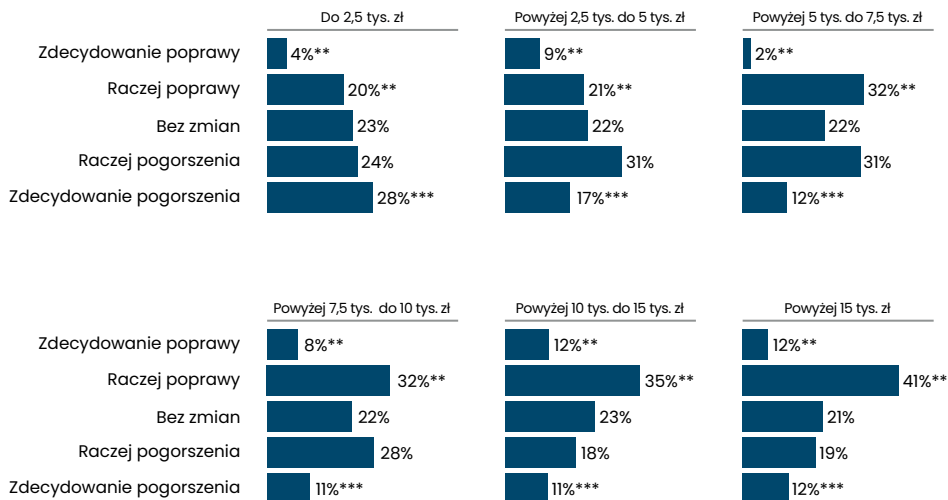
Reprezentanci ubogich gospodarstw domowych zdecydowanie częściej przewidują pogorszenie sytuacji gospodarczej Polski w 2024 r. w porównaniu z pozostałymi ankietowanymi. Suponowanie pogorszenia tej sytuacji rośnie wraz ze spadkiem dochodów gospodarstwa domowego. Granica pomiędzy przewidywaniami pesymistycznymi, a optymistycznymi jest na poziomie dochodów miesięcznych 7,5 tys. zł netto (Wykres 12).

Wśród przedstawicieli gospodarstw domowych o sumie dochodów poniżej 7,5 tys. zł netto miesięcznie istnieje przekonanie, że sytuacja gospodarcza w Polsce pogorszy się w 2024 r. Wśród osób, których gospodarstwa domowego osiągają dochody do 2,5 tys. zł netto miesięcznie aż 52% spodziewa się pogorszenia tej sytuacji, 24% żywi przekonanie o jej poprawie, a 23% o braku zmian. W przypadku dochodów gospodarstwa domowego pomiędzy 2,5 tys. zł a 5 tys. zł netto miesięcznie 48% spodziewa się pogorszenia, 30% antycypuje poprawę, a 22% brak zmian. W grupie dochodowej pomiędzy 5 tys. zł a 7,5 tys. zł netto miesięcznie 43% reprezentuje pogląd, że sytuacja ta pogorszy się, 34%, że poprawi się, a 22%, że nie zajdą w niej zmiany (Wykres 12).

Wśród osób reprezentujących gospodarstwa domowe o dochodach powyżej 7,5 tys. zł netto miesięcznie istnieje przekonanie, że sytuacja gospodarcza w Polsce poprawi się w 2024 r. W gospodarstwach domowych zarabiających pomiędzy 7,5 tys. zł a 10 tys. zł przekonanie to jest słabsze niż wśród wyżej zarabiających, bowiem 40% żywi przekonanie o poprawie tej sytuacji, 39% spodziewa się jej pogorszenia, a 22% braku zmian. Wśród gospodarstw domowych o dochodach pomiędzy 10 tys. zł a 15 tys. zł netto miesięcznie już 47% suponuje poprawę sytuacji gospodarczej Polski w nadchodzącym roku, tylko 29% spodziewa się jej pogorszenia, a 23% braku zmian. Zaś reprezentanci najlepiej zarabiających gospodarstw domowych, bowiem powyżej 15 tys. zł netto miesięcznie, najczęściej przewidują poprawę tej sytuacji (48%), rzadziej pogorszenie (31%) i na poziomie ogólnopopulacyjnym brak zmian (21%).



**Wykres 12. Czy w przyszłym roku spodziewa się Pan/i poprawy, czy też pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce?** Odpowiedzi respondentów w grupach według wysokości dochodów netto gospodarstwa domowego.



\*\*\* dla  $p < 0,001$ ; \*\* dla  $p < 0,01$ ; \* dla  $p < 0,05$   
 Źródło: Instytut Finansów, Monitoring 11-12/2023.

---

#### NOTA METODOLOGICZNA:

Badanie „Monitoring IF 11-12/2023” – technika badania CATI

Termin realizacji badania: 27.11-01.12.2023 r.

Próba reprezentatywna ogólnopolska obywateli Polski w wieku 18+, n=1010

Max. błąd statystyczny +/- 3,1%

Ankieta, statystyki i analiza: Instytut Finansów

Dobór próby i realizacja terenowa: PBS Sp. z o.o.

# infin

Instytut  
Finansów

ul. Świętokrzyska 12  
00-916 Warszawa

 [instytut.finansow@mf.gov.pl](mailto:instytut.finansow@mf.gov.pl)

 +48 22 694 57 89

[www.infin.gov.pl](http://www.infin.gov.pl)

Znajdź nas na  
Facebooku i LinkedIn

 @infin.gov.pl

 @instytut-finansow